

TÜRKİYE'NİN İSLAMCI BİR CUMHURBAŞKANI OLACAK MI?

Seçim kampanyaları resmi olarak henüz başlamamışken, Türkiye'de seçim sezonu hareketlilik kazanmaya başladı. Bu baharda Meclis, 16 Mayıs 2007'de yedi yıllık görev süresi sona erecek olan Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer'in yerine cumhurbaşkanlığı görevini devralacak olan yeni cumhurbaşkanını seçecek. 4 Kasım 2007'de veya daha öncesinde ise Türk Milleti yeni parlamentosunu seçecek. Genel seçimlerin ve cumhurbaşkanlığı seçimlerinin aynı yıla denk gelmesi bu yıl haricinde ilk olarak 1973 ve 1950 yıllarında gerçekleşmiş. Fakat bu yılın seçim sonuçları, son yarım asırdır gerçekleşmiş olan tüm seçimlerden farklı olarak, Türkiye'nin geleceğini de etkileyecektir. Başbakan Recep Tayyip Erdoğan, Cumhurbaşkanlığı Seçimleri'ni kazanacak olursa ve de kendi partisi olan Adalet ve Kalkınma Partisi (AKP) de Meclis'teki çoğunluğunu devam ettirecek olursa, İslamcılar tüm resmi kurumları kontrol altına alacak, laikliği ortadan kaldıracak ve devletle toplumu yeniden tanımlayacaklardır.

Erdoğan'ın Çankaya'ya (Türkiye'nin Beyaz Sarayı) çıkması durumunda, Türk Milleti İslamcı bir Cumhurbaşkanı ve Suudi tarzı türban ile örtünen bir 'first lady' ile tanışacaktır. Bu ihtimal, laikliğin ve Türk Anayasası'nın bekçisi olarak görülen Türk Askeri'nin buna müdahale edeceği spekülasyonlarını artırdı. Örnek verecek olursak, 2006 yılının Aralık ayında *Newsweek* dergisinde « The Coming Coup D'Etat » başlığı altında bir makale yayımlanmış, bu makalede bu yıl Türkiye'de yönetimin askerine eline geçeceği ihtimalinin yüzde 50 olduğu öngörülmüştü. [1]

Türk Laikliğinin geleceği ile ilgili endişeler teminat altına alınırken, askeri müdahaleden hiç söz edilmiyordu. Türkiye’de artık askeri darbe olmayacaktır. Erdoğan kişisel ihtirasları ve ideolojilerinin peşi sıra anayasal bir kriz oluşturmak konusunda teşvik ediliyor olabilir ancak Türkiye’deki Sivil Kuruluşlar bu meydan okumaya karşı göğüs gerebilecek kadar güçlüdür. Türk demokrasisinin karşısındaki asıl tehdit Türk Askeri’nin müdahalesinden ziyade, İslam tehdidini hafifseyen ve istikrar arayan Amerikalı Diplomatlar’ın tecrübesiz müdahaleleri olacaktır.

AKP’nin İslamcı Kökleri

Amerikalı ya da Avrupalı bürokratlar AKP yönetimindeki Türkiye’nin geleceğinden neden kaygı duymalıdır? AKP özündeki İslamcı tabelayı afişe etmiyor ve kendini muhafazakar ya da merkez-sağ parti olarak tarif ediyor. Köklerine inildiğinde ise dinci oldukları görülüyor. Erdoğan, İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı iken 21 Kasım 1994’te « Çok şükür Rabbim’e ki Şeriat’a (İslam Kanunu) hizmet ediyorum. » demiş ve kendini daha sonra « İstanbul’un İmamı » ilan etmişti. [2]

AKP, 1993 yılında Necmettin Erbakan önderliğinde kurulan ve İslamcı bir parti olan Refah Partisi kökeninden gelmektedir. 28 Haziran 1996 tarihinde Erbakan Türkiye’nin ilk İslamcı Başbakan’ı olmuştur. Ancak; Meclis’teki 550 koltuğun sadece 158’i kendi partisine ait olduğundan ideolojisini uygulayabilmesi belli sınırlarla kısıtlı kalmıştır. Ancak bunu daha da ileri götürmeye çalışmıştır. Libya ile İran’a ve de dini okullara verdiği destekten rahatsızlık duyan askerlerin baskısı sonucunda, Erbakan daha bir yılı dolmamışken istifa etti ve Refah Partisi bundan sonra da bir daha iktidara gelemedi. 16 Ocak 1998 tarihinde Anayasa Mahkemesi partiyi siyasi faaliyette bulunmaktan men etti; hemen ardından da Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi’nce bunu onaylayan bir karar çıktı. [3]

İçlerinde Erdoğan'ın da bulunduğu Refah Partisi üyeleri Fazilet partisi altında yeniden bir araya geldiler. Bir çoğu görevlerinde kaldı ancak Erdoğan hukuki baskıların sonucunda Belediye Başkanlığı görevinden istifa etmek zorunda kaldı. 21 Nisan 1998 tarihinde Diyarbakır'da, Devlet Güvenlik Mahkemesi, 5 Aralık 1997 tarihinde yapılmış olan bir toplantıda din düşmalığı yönünde insanları provoke ettiği suçlaması ile, Erdoğan'ı 10 ay hapis cezasına mahkum etti. Temyize gitmesinin ardından dört ayı hapis hanesinde geçirdi.

Fazilet'in gidişatı Refah'tan iyi olmadı. Üzerine kurulu olan platformları ve gerçekleştirdikleri faaliyetler Anayasa'ya aykırıydı. 22 Haziran 2001 tarihinde Anayasa Mahkemesi, anti-laik faaliyetlerinden dolayı partiyi siyasi faaliyet göstermekten men etti. Partinin üyeleri iki kola ayrıldılar: 20 Temmuz 2001 tarihinde Erbakan Saadet Partisi'ni kurdu. Amacı; politika çemberinde savaşılmaya hazır öte yandan kendi kamusal programını da anlamaya çalışmayacak koyu İslamcılar'a bir nevi kapı açmaktı. Erdoğan ise Refah ve Fazilet'ten gelecek olanlara daha esnek bir zemin sunmak amacıyla 14 Ağustos 2001 tarihinde AKP'yi kurdu.

Akıllıca bir hamle yaptı. Türk Milleti; çoğunluğunun görüş açısı Refah ya da Fazilet Partisi'nin dini çizgisi ile kesişmemesine rağmen, ortadaki partilerin rüşvet skandallarından sonra bir alternatif arayışına girdi. Erdoğan'ın hitabet sanatı etkileyiciydi. AKP 3 Kasım 2002 tarihinde Parlamento'da çoğunluğu sağladı. Türk halkı tabandaki ekonomik sıkıntılara karşın, Parlamento'ya girebilmek için gerekli olan % 10 barajını aşmalarına izin vermeyerek beş partiyi cezalandırdı. AKP oyların % 34.3'ünü ve Türkiye'nin en eski siyasi partisi olan ve bir önceki parlamentoda bulunmayan merkez-sol partisi Cumhuriyet Halk Partisi (CHP) de oyların % 19.4'ünü alarak Parlamento'da yerlerini aldı. Diğer partilerden hiç biri % 10 barajını geçemediği için Parlamento'ya giremediler. AKP Parlamento'daki koltuk sayısının üçte ikisini ele geçirdi. Bu sayı Cumhurbaşkanlığı'nın

veto kararlarının önüne geçmeye yeterli olacak sayıdaydı. Aynı zamanda Türkiye'nin çoğulcu demokrasiye geçmesinden bu yana Meclis'teki en büyük siyasi blok olma özelliğini de taşıdı. [4]

Erdoğan başlarda partisinin başarısını paylaşamadı. 1998 yılındaki mahkumiyeti onu Meclis'teki sandalyesine oturmasına izin vermedi. En yakın yardımcısı olan Abdullah Gül'ü Başbakanlığa getirdi. AKP süpergücünü hem milletvekili seçilme kanununun düzeltmek hem de akabinde Cumhurbaşkanlığı'ndan gelebilecek olan bir vetoyu bozma amaçlı kullanacaktı. Bu şekilde Erdoğan ilginç bir şekilde 1997 yılında yaptığı konuşmadan dolayı hapis cezası aldığı ilden yani Siirt'ten, 9 Mart 2003 tarihinde seçim yoluyla Meclis'e girebilme hakkını elde etti. Seçimi zaferle sonuçlandırdı ve 5 gün sonrasında başbakan oldu.

AKP Türk Ekonomisinin Geleceğini İpotek Etti mi?

AKP'nin uzun süren bir balayı dönemi oldu. AKP'nin göreve başlamasından önceki beş yıllık süreçte Türk Lirası, Dolar karşısında değer kaybederek 1 A.B.D. Doları 200.000' TLden 1.7 Milyon Türk Lirası'na yükselmişken, Erdoğan yönetimi altında para birimi istikrar kazandı ve hatta biraz da değer kazandı. Bu istikrar Hükümet'in Türk Lirası'nın yeniden basılmasını ve para biriminden altı sıfır atılmasını sağlarken, hiper enflasyonla çevrili bir ülkenin ekonomik psikolojisi düzeltildi. AKP Türkiye nüfusunun %25'inin ideolojik taraftarları olduğunu iddia ediyor ama 28 Mart 2004 tarihinde gerçekleşen yerel seçimlerde oyların % 42'sini aldığını biliyoruz. [5] Türkiye'nin beş büyük ilinden dördünün yerel yönetimi – İstanbul, Ankara, Konya ve Bursa – şu anda AKP'li Belediye Başkanların elinde.

AKP'nin mali idaresi görünenden daha kötü durumda olabilir. Ses getirecek reformlardan ve uzun vadeli politikalardan ziyade, Erdoğan yönetimi daha çok kısa vadede hokkabazlık yapmayı tercih ediyor. Türk işadamları endişe içerisinde. [6] AKP'nin ekonomi yönetiminin altında iki problem yatmaktadır: borç ve İslami sermayenin akışının şeffaf olmaması.

İslami yatırımlarla AKP'nin yükselişi eş zamanlı gerçekleşti. 7 Kasım 2005 tarihinde Dış Ticaretten sorumlu Devlet Bakanı Kürşad Tüzmen, Birleşik Arap Emirlikleri Kralı Sheikh Khalifa bin Zayid al-Nuhayyan'ın Türk firmalarına 100 milyar Dolar yatırım yapabileceğini deklare etti. 9 Ekim 2006 tarihinde, Ankara'daki Suudi Büyükelçi Muhammad al-Hussaini Suudi Arabistan ile Türkiye arasındaki ticaretin gelecek yıllarda ikiye hatta üçe katlanabileceğini söyledi. [8]

Yatırım bir ülke için karlıdır ve sıcak bakılmalıdır. Problem, Türk eleştirmenlerin Yeşil Sermaye dedikleri şeydir yani İslami yatırımın puslu oluşudur. Türk politikacılar, gazeteciler hatta banka yetkilileri sermaye akışı ile ilgili bilgi vermektedirler. Bu akış gayri resmi ekonomi içerisinde; partilerin kasalarının sübvansede edilmesi, yasal olmayan yollardan kişilerin kullandıklarına paralar aktarılması ve belki de politik ittifaklar arasında sirküle oluyor. Bu bulanıklık—bu paranın AKP yönetimi ile bağlantılı olduğu gerçeği şu soruları akıllara getiriyor: Türkiye'deki yatırımlar, AKP'nin ülkeyi batı yöneliminden İslami alana çekmek için göstereceği çabalara mı dayalıdır?

Yasadışı Para Akışı mı?

Paranın tümü ekonomiye yasal yollarla girmez. Devlet Planlama Teşkilatı eski müsteşarlarından İlhan Kesici'ye göre, paranın çoğu bavullarla gelir ve kanunun dışında kalır. [9] AKP yönetimi altında gayri resmi ekonomi katlanarak büyüme göstermiştir. Erdoğan'ın idaresindeki ilk yıl ödemeler dengesindeki net açık 118 milyon Dolar'dan 4.9 Milyar Dolar'a çıkmıştır. AKP seçimlere yaklaştıkça açıklaması yapılamayan para akışı yeniden rekor seviyelere yükselmiştir. [10] AKP'nin bunu, dış sermayeyi kendine popülarite kazanmak ve seçimlerden önce olabilecek bir ekonomik bunalımın önüne geçebilmek maksadıyla yapıyor olduğu ihtimalini güçlüdür. Türkiye içerisinde dolaşan Yeşil Sermaye 13 Milyar Dolarla [11] Estonya, Bosna, Bahreyn, Ürdün ve Azerbaycan'ın yıllık gayri-safi milli hasılların üzerindedir.

AKP yetkilileri Yeşil Sermaye'ye olan katılımlarına dair spekülasyonları görmezden geliyor. İktidarları döneminde, ödemeler dengesindeki devamlılık gösteren net açığın üçte ikisinin yurtdışındaki yerleşik Türk işçilerinden kaynaklanan özel havalelerden geldiği yönündeki fikre karşı çıkıyorlar. Bu açıklama yetersizdir. 1998 yılında, Türk işçilerinden ülkeye giriş yapan para 5 Milyar Dolar'a ulaşmıştır; ne var ki çok bilinen bir holdingin batması ve ardından da yasal haciz gelmesi üzerine bu rakam 2004 yılında 1 Milyar Dolar'ın altına düşmüştür. [13]

Merkez Bankası istatistiklerine göre, bu koca buz dağının sadece küçük bir habercisi olabilir; çünkü AKP'nin verilere müdahale etmiş olması da bir olasılıktır. Örneğin turizm gelirlerinin toplamına bakalım. Ankara, istatistiklerini ziyaretçi çıkış sayısını baz alarak belirler. Kesici; belirli bir amaca yönelik yapılmış olan bir istatistiklendirmede turizm gelirlerinde 2 Milyar Dolarlık bir abartı olabileceğine inanıyor; aksi durumda rakamlardaki net hatanın çok daha büyük olabileceğine işaret ediyor. [14]

Üst düzey yetkililer Yeşil Sermaye akışını profesyonel bir şekilde koruyorlar. Gül, 1983 ile 1991 yılları arasında Suudi Arabistan, Cidde'de İslami kalkınma Bankası'nda uzman olarak çalıştı. Hatalara karşı hoşgörüsü yoktur. AKP'nin iktidara gelmesinden hemen önce Devlet'in İslamcı girişimler üzerinde araştırma yapmasını eleştirmişti. [15] Diğer AKP danışmanları ise İslami sermayenin içerisinde oldukları. Korkut Özal örneğin, Suudi Arabistan kökenli Faysal Finans kadar, belki de Türkiye'nin en büyük İslamcı bankası olan, Al-baraka Türk'ün en büyük Türk hissedarıdır. AKP Turizm Eski Bakanı Erkan Mumcu, 15 Şubat 2005 tarihinde Anavatan Partisi Başkanlığı için AKP'den ayrıldı. 2006 yılında AKP'yi Merkez Bankası işlemlerine kanuna aykırı bir şekilde müdahale ettiği yönünde suçlamada bulundu.[16]

Erdoğan, İslamcı bankacıları ekonomideki kilit pozisyonlara getirdi. Al-Baraka ve Eski Finans'ın yönetim kurulu üyeliğini yapmış olan Kemal Unakıtan'ı Maliye Bakanı olarak atanmasının yanı sıra Al-Baraka yöneticilerinden en az yedi kişiyi, yetkilerini

laik kökenli bankacılar ve işadamlarına rahat verdirmemek için kullanan Tasarruf Mevduatı ve Sigorta Fonu'nda (TMSF) yine kilit pozisyonlara getirmiştir. Bu atananlardan bir tanesi, Ahmet Ertürk, Malatya'da yasadışı, sol karşıtı bir komando kampında imamdı. [17] 2006 Mart ayında Erdoğan başka bir İslamcı'yı Merkez Bankası'nın başına getirmek isterken, mali politikayı işlemez hale getirmiş ve Cumhurbaşkanlığı'nca veto yemiştir. [18]

Fazla borçlanma Yeşil Sermaye akışını beraberinde getirmiştir. Mesela Türkiye'nin cari açığı 2005 yılının ilk yarısında; 2004 yılının ilk yarısına kıyasla % 38.3 lük bir artışla 13.7 Milyar Dolarla rekor bir seviyeye ulaşmıştır. Sanayi ve Ticaret Bakanı Ali Coşkun bu açık ile ilgili yurtiçindeki kaygıları görmezden gelirken, [19] finansal endüstri analistleri daha az iyimser. [20] 2006 yılında Türkiye'nin cari açığı aynı yıl için % 50'nin üzerinde rekor bir artışla 34.8 Milyar Dolar'a çıkmıştır. [21] CHP Lideri Deniz Baykal AKP'nin iktidara geçtiğinin ilk üç yılında Devlet'in borcunun, Türkiye'nin 1970 ile 2000 yılları arasındaki toplam borcunu geçmiş olduğunu ve eğer özel sektör borçları buna eklenecek olursa bunun Türkiye'ye 200 Milyar Dolar'a mal olacağını söylemiştir. [22] Eğer bu, yeşil sermaye için olmasaydı Türkiye herkesin işine sonverildiği 2001 krizi boyutunda bir develüasyonla karşılaşabilirdi.

Eğitim ve Hukukun İslamlaştırılması

Erdoğan Refah dönemindeki görüşlerinin değiştiğini söylediğinde [23] taktikleri kafasında tasarladıklarından daha fazla değişti. AKP'nin süpergücünü kurum, kuruluş ve mekanizmaların kalbi olan Türk laikliğini bertaraf ederek kullanmıştır.

Yaptıkları ile söyledikleri genellikle tutarsızdır. Mesela Türkiye'nin elit kesiminin hayali olan Avrupa Birliği'ni destekledi [24] fakat sadece Türk Anayasası'nın bekçisi olan askerin rolünü hafifletmek amacı ile Brüksel'in talep ettiği reformları kanunlaştırdı.

Erdoğan İslamcı sosyal gündemi için ataklarda bulunduğu zamanlarda, Avrupa'nın etkisine karşı daha az hoşgörülü. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin devlet okullarında türbanı yasaklayan kararı onamasının ardından "Din alanı ile ilgisi olmayanların böyle bir karar alması İslam bilimcilere danışmadan." [25] diye serzenişte bulundu. 2006 yılının Mayıs ayında Avrupa Birliği Başmüzakerecisi, resmi yetkililere evraklardan birinde Türk eğitim sistemi için laik kelimesi ile refere edilmesi üzerine laik kelimesinin evrak üzerinden çıkarılmasını istemişti. [26]

Eğitim konusu çok sıcak bir meseledir. Geleneksel olarak, Türk öğrencilerinin orta öğretimlerinde üç seçenekleri vardır: İmam Hatip denilen dini okullara devam edebilir ve ruhban sınıfa dahil olabilir, meslek liselerine devam edip bir meslek edinebilir ya da laik liselerde eğitimlerini tamamlayıp bir üniversitede eğitimlerine devam edip mezun olduklarında da devlet veya özel sektörde çalışabilirler. Erdoğan sistemi değiştirdi: İmam Hatip liselerini düz liselerle aynı dereceye getirdi. Böylece İmam Hatip lisesi mezunları da üniversiteye girebilecek ve hiç bir şekilde batı dünyasının temel bilgilerini almadan hükümette çeşitli görevlerde çalışabileceklerdi. [27]

Eskiden Türkiye ilave olarak Kuran okullarını açtığında – Öğrencilerin kamu okullarında öğretilenin yanında İslam dini ile ilgili bilgilerini artırdıkları okullar — amaç genç çocukları Suudi kökenli düşüncelerin etkilerinden uzak tutabilmektir. AKP çoğunluklu Parlamento sadece yaş ve katılım saatleri ile ilgili sınırlamaları kaldırmakla kalmamış, aynı zamanda konu ile ilgili cezaları da kaldırdı. [28] Türk gazetelerinden biri yasadışı Kuran kurslarının açık açık yerel gazetelerdeki ilanları ortaya çıkarmıştır. [29] Bugün Türkiye'deki Kuran kurslarının sayısı 1995 yılındakinin on katıdır yani 60.000'i aşmaktadır. [30]

Erdoğan, sistemi başka şekillerde yok etmeye çalışmıştır. Üniversite rektörlerinden oluşan Yüksek Öğrenim Kurumu'nun, Türkiye üniversitelerini politik islama kapılarını açması

yönündeki girişimlerini reddetmesinin ardından, Türk polisi iki kez buna karşı olanların arasında en başta olan kişiyi yani Van Yüzüncüyıl Üniversitesi rektörünü sahte dayanaklarla tutukladı. Mahkeme her iki davada da kendisini suçsuz buldu. Ardından, Türk Cumhurbaşkanı'nın reddi üzerine AKP çoğunluklu Parlamento 15 yeni üniversite kurulması yönünde kanun tasarısı sundu. Bu şekilde Erdoğan yeni rektörler atayabilecekti. [31]

Türk laikliğine aynı derecedeki başka bir tehdit yine Erdoğan'ın hukuk sistemine müdahalesiydi. Aynen Amerikan Başkanı Franklin Delano Roosevelt'in bir keresinde Anayasa Mahkemesi'ne atama yetkilerini artırarak müdahale etmek istemesi gibi başbakan da aynısını gerçekleştirmek istedi. Erdoğan'ın ısrarı ve bir çok Türk Liberal'in karşı çıkmasına rağmen AKP devlette çalışan bilim ve ilim adamlarının emeklilik yaşını düşüren, kanun tasarısını kanunlaştırdı. Böylece Başbakan teoride 9.000 hakimden 4.000'inin yerine yenilerini atayabilecekti. [32]

AKP'nin bilinçli olarak hukukun üzerine geldiği bir gerçek. Mayıs 2005'te Meclis Başkanı Arıncı hakimlerin kendi yasamalarını baltalamaya devam etmeleri halinde, AKP'nin Anayasa Mahkemesi'ni yürürlükten kaldırabileceği konusunda uyarıda bulundu. [33] Bir yıl sonra Yargıtay Başsavcısı Nuri Ok, AKP'yi hukuka müdahale etme uğraşlarından dolayı çıkıştı. [34] Erdoğan'ın Anayasa Mahkemesi'nin Hükümet'e karşı alınmış olan kararların uygulamasına karşı çıkması, hukukun üstünlüğünü ne derece görmezden geldiğinin altını çiziyor. [35]

Geçmiş yıllarda AKP Batı karşıtı konuları gündemine almada çok daha cesur tavırlar ortaya koyuyordu. AKP yönetimindeki belediyeler İslam'ın emirleri ile paralellik gösterecek şekilde alkolü yasaklamaya başladılar. [36] Sağlık Bakanlığı, çalışanlarının dini görüşleri ile ilgili araştırmalar başlattılar, [37] ve Türk Hava Yolları, personeli hakkında Kuran ile ilgili görüşlerini araştırmaya başladı. [38]

AKP Neden Rüşvet Meselelerinin İçerisinde

Rüşvet olayları 2004 Martı'ndaki en tepe noktalarından bu yana AKP'nin desteğini kaybetmesine sebep oldu. Amerika'da orta kademe çalışanlar dahi mal beyanında bulunmak durumundadır. Lider politikacılar genellikle vergi beyannamelerini kamuya açık bir şekilde ifşa ederler. Türkiye'de başbakanlar da aynı şekilde yapıyor bunu ancak Erdoğan, malvarlığının kendine ait olduğunu ve bunun halkı ilgilendirmediğini söyleyerek ilk başta bunu reddetti. [39]

Erdoğan sonunda direnmekten vazgeçti ve mal beyanının ardından kendisinin bir multimilyarder olduğunu gösterdi. Bu tabi ki yanıtlanmamış daha başka soruları doğurdu. Mahkeme evrakları başbakanlığından önceki malvarlığını 330.000 \$ olarak gösteriyor. Malvarlığının kaynağını açıklamadı. Muhasebe hesapları ise sorunlu. Mal beyanı ne kalemlerin detaylarını veriyordu ne de başkalarının adına olan menkul ve gayri menkullarleri ve hediye edilenleri içeriyordu. [40] Örneğin, akıllara takılan sorulardan bir tanesi Erdoğan'ın Ankara'daki ve İstanbul'daki milyon dolarlık villaları ile ilgili olanıdır.

İkincisi yani İstanbul'daki villa, zenginliği Erdoğan'ın kariyeri ile doğru orantılı olarak büyüyen kardeşi tarafından verilmiştir. İki kardeşin ilginç bir ticari diyalogu var. Başbakanlığından önce, Erdoğan şirketlerdeki hisselerini kardeşinin yönetimine verdi. Bu tip hisseler Erdoğan'ın malvarlığında görünmüyor ancak Erdoğan bunlardan kar sağlıyor. Erdoğan mevkiisini bırakırken menfaatlerini bırakmamış. Üç büyük şirkette ana hissedar olarak kaldı. Bu şirketler ise Faysal Finans'ı satın alan ve Refah Hükümeti zamanında bunlarla sıkı bağları olan gıda devi Ülker Firması ile iş yapan veya dağıtım işlerini gerçekleştiren şirketlerdir. Ülker Erdoğan ile birlikte iyice zenginleşti. Basında destek bulan bir çalkantı hisselerinin dağılımını bildirmesi konusunda Erdoğan'ı zorladı.

Geçenlerde, iş ortaklarının oğlunun Harvard Üniversitesi eğitim harcını yatırmalarına sesini çıkarmadı. Moskova'ya yaptığı resmi bir ziyarette eşi, 10.000 \$'ın üzerinde değeri olan bir gerdanlığı özel hediye olarak kabul etti ama olayın basında ses bulmasının ardından hemen hediyeği geri verdi. Her iki olayda da Erdoğan'ın kendi iş ve çıkarlarını politika ile birleştirmesi kazancı ile ilgili çelişkilerin doğmasına sebep oluyor. Erdoğan görev süresi bitene dek dokunulmazlığın kaldırılmamasını destekliyor ama görevi sona erdiğinde kendisini oldukça yoğun bir mahkeme gündemi bekliyor olabilir: Belediye Başkanlığı süresince ve müteakibindeki mali yolsuzluk, rüşvet ve AKP'nin yasa dışı para kaynaklarından dolayı bir düzineden fazla mahkeme dosyası ile karşı karşıya kalabilecektir.

AKP'nin yolsuzluk sorununun ötesinde Erdoğan vardır. İddialar, parlamentodaki dokunulmazlığını vergi kaçakçılığı suçlamalarından feragat etmek için kullanan ve bu tip mali suçlamalar için af çıkartan ilk bakan olan Maliye Bakanı Kemal Unakıtanı da içerisine alıyor. [42] Bu hokkabazca davranışı bir nevi insanları suça teşvik etmiştir. 15 Şubat 2006 tarihinde Türkiye Parlamentosu, İstanbul'daki bir gemi ihalesine fesat karıştırdığı ve bankacılık kanununu ihlal ettiği iddiaları ile Unakıtan için gensoru önergesi verdi. Bunun dışında izinsiz bir şekilde İstanbul'un lüks bir semtinde lüks bir villa inşaa etmesinden dolayı ayrı bir dava ile karşı karşıya kaldı. Erdoğan, Unakıtan'ı gensorudan kurtarmak için AKP vekilleri arasında bir dayanışma kurdu. AKP de buna uydu ve Unakıtan üç gensorudan da kurtuldu. Bu olay AKP'nin imajını yolsuzluğa karşı olan bir parti olmaktan çıkarıp yolsuzluğu görmezden gelen bir parti haline getirdi.

Parti içerisinde çatlak sesler duyulmaya başlandı. AKP'nin Marmara Bölgesi'nin batısında bir il olan Balıkesir milletvekili Turhan Çömez Unakıtan'a kendisini istifaya çağırarak beş sayfalık bir mektup gönderdi. Mektubu AKP'nin kendi içerisinde görevlerini suistimal ve kötüye kullanmaları üzerine

detaylandırmıştı. Mektubu AKP'nin içerisindeki diğer uygunsuzluk ve görev suistimallerini içerecek şekilde özenle hazırlanmıştı. [43] Örneklerinden bir tanesinde maliye bakanının mısır ithalatındaki vergilerin, kendi oğluna ait olan şirketin 4.400 ton mısır ithal ettiği süre içerisinde indirildiğini belirtti. Unakıtan'ın oğlu, hükümetin kuş gribi paniğinin sonucunda çiftçilerin tavuklarını telef etmesinin hemen ardından bir dizi pastörize yumurta ürünleri piyasaya sürdü. Bu tesadüf ile ilgili sorular yöneltildiğinde Maliye Bakanı alaycı bir şekilde, "Ne istiyorsunuz? Açlıktan ölseler miydi?" dedi. [44]

AKP'nin yolsuzlukları Amerikalı seçmenlerden çok Türk seçmenleri ilgilendiriyorsa da AKP'nin bu yakışıksız davranışları Amerikan Ulusal Güvenliği'ni de etkiledi. Erdoğan'ın başdanışmanı Cüneyd Zapsu, Amerikan Hazinesi ve Birleşmiş Milletlerce El Kaide Finansörü olarak tanınan Suudi işadamı Yasin El-Kadı'ya para bağışında bulunmuştur. [45] Bu bağışları başlarda inkar eden Zapsu – ve bunu tekrar etmesi konusunda tehdit edilmiş olsa bile- [46]—Mali suçlar masası araştırmaları dosyası basına sızmış ve Zapsu'nun 1997 yılında El-Kadı'ya 60.000 \$ bağışta bulunduğu ortaya çıkmıştır. İki yıl sonrasında annesi 250.000 \$ bağışta bulunmuştur. [47]

11 Eylül'deki terror saldırısının ardından Erdoğan Hükümeti'nin selefleri El-Kadı'nın varlıklarını dondurmuşlardır. Ne var ki, Başbakan'a danışmanı olarak hizmet veren iş ortağı ile birlikte El-Kadı bunu usulen temyiz etmiştir. Erdoğan da bu temyizi bir televizyon röportajında onayladı, El-Kadı'ya kefil oldu ve kendisini hayırsever biri olarak tanıttı. [48] Başbakan'ın El-Kadı'yı şahsi olarak tanıdığını söylemesi önemli bir soruyu gündeme getirdi: Zapsu iş ortağını Başbakan'a nasıl tanıttı ve gerçekten öyle olduysa neden? Devamında gelen yargı müdahaleleri Erdoğan'ı El-Kadı'nın tüm mal varlığını dondurmaya zorladı. [49] Zapsu tarafından seçilen şüpheli şirket istisnadan ziyade kaide olmuştur: 27 Mart 2006 tarihinde Erdoğan Arap Birliği Zirvesi için Hartum'a seyahatte bulundu.

Erdoğan, orada bulunduğu sürede Sudanlı bir Finansçı olan Fatih al-Hassanein ile yiyeceği resmi akşam yemeği yerine, El-Kadı ve silah kaçakçıları ile görüşmeyi tercih etti. [50] Erdoğan halen bu görüşmenin amacını açıklamış değildir.

Ellerin açılıp kağıtların görüleceği gün yaklaşıyor

Laiklik karşıtı saldırılar ve rüşvet, AKP'nin popülaritesini düşürdü. 2006 yılının ilk altı ayında AKP'yi destekleyenlerin oranı % 43'ten % 30'a düştü. [51] Eylül 2006 tarihli bir sonar oylaması AKP'nin sadece % 25.5 oyu olduğunu gösterdi. Bu; adaylar arasındaki en yüksek oy oranı olabilir ancak partiyi 2002 yılındaki zafere taşıyan merkezîyetçi desteğini kaybetti. Peki bu merkezîyetçiler nereye gittiler? Aynı araştırma CHP'nin % 20.05 oy oranına sahip olduğunu öngörmesi AKP'nin güç kaybettiğinin de göstergesidir. İki parti %10 barajını aştı: % 13.1 ile DYP olarak da bilinen Doğru Yol Partisi ve % 12.2 ile Milliyetçi Hareket Partisi. Dolayısıyla AKP birinci gelse bile en azından Parlamento'daki bloğunun yarısını kaybeti. DYP Genel Başkanı Mehmet Ağar AKP'nin çekirdeğinin zarar göreceğini düşünüyor. Şimdilerde dinci muhafazakarlara kur yapıyor.

Erdoğan akıllı bir politikacı. Cumhurbaşkanı olmak istiyor [52] ama ne direkt bir seçimle ne de [53] yeni parlamentonun onu seçmeyeceğinin farkında. Cumhurbaşkanı olma yönündeki hareketleri tutkudan daha öte bir şekilde motive edildi. AKP Erdoğan'a sadık kaldığı sürece bugün parti içerisinde çatlak sesler yükselecektir. Abdullah Gül, Grodon Brown'ın Tony Blair'a karşı oynadığı rolün aynısını oynuyor, sahneye çıkmayı bekliyor. İkilinin arasında dönen dolaplar parti içindeki takipçilerine kadar uzanacak sertlikte. Erdoğan'ın kendi partisine güvenip bir beş yıl daha desteklerini alıp alamayacağı şüpheli.

Erdoğan'ın motivasyonları şahsi olmaktan ziyade partizanca. Hükümetten vazgeçtiği anda aylarca sürece mahkeme günleri ve büyük olasılıkla da uzun sürece bir hapis cezası ile karşılaşacaktır. Müttelikleri ve ortakları mali durumları inceden

inceye gözden geçirilecektir. Bir sonraki hükümet belgeler görmek isteyebilir ve araştırmalar neticesinde Pandora'nın kutusu açılabilir.

Bu durum, Erdoğan'ın geri adım atmaması halinde darbe söylentilerine yol açacak tutarsızlık riski ötesinde bir krize yol açacaktır. Erdoğan'ın malum dini görüşleri çerçevesinde, Türkler'in çoğu onu Cumhurbaşkanlığı'na yükselirken görmekten nefret ediyor. Bu, sadece türban veya diğer sembolizmler üzerinde bir mücadele değil. Türk Cumhurbaşkanı'nın gücü vardır. Sadece yeni hükümeti hangi parti lider(ler)inin oluşturacağına karar vermeyecek- AKP'yi herhangi bir koalisyonda öne çıkarmayı sağlayacak bakış açısına sahip bir Cumhurbaşkanı Erdoğan- aynı zamanda atama yetkisi de olacaktır. Müsteşarları ve genel müdürleri bürokratların arasından seçebilecek ve Parlamento tarafından iletilecek olan diğer atamaları da onaylayabilecektir. Hükümet'i denetleyen organ olan Sayıştay'ın yeni Sayıştay Başkanı'nı onaylayabilecektir.

Cumhurbaşkanı aynı zamanda Yüksek Öğrenim Kurumu üyelerini seçer, Anayasa Mahkemesi hakimlerinin dörtte birini tayin eder, başsavcıyı atar, resmi olarak Yüksek Askeri Şura komutanını resmi onaylar.

Cumhurbaşkanı gücü ile, Sezer'in Cumhurbaşkanı olarak, AKP'nin atamalarından 3.000'in üzerinde bir rakamı veto ettiği gerçeğinin altını çizmek gerekir. [54] Etmemiş olsaydı Erdoğan Türkiye'yi çoktan değiştirmişti. Boşlukları gözden geçiren emekli bir Türk Diplomat, geniş bir Parlamento bloğu tarafından desteklenen bir Cumhurbaşkanı gücünü atama yetkisini kullanabilir; teorik olarak sadece 19 ayda sistemi kökten değiştirebilir dedi. [55]

Buna ilaveten, Cumhurbaşkanı yasamayı bir kez veto edebilir ve Parlamento bu yasamayı kendisine tekrar gönderdiğinde, bunu – Sezer'in yüzlerce defa yaptığı bir şekilde -- karar verilmesi için Anayasa Mahkemesi'ne yönlendirebilir. Bu tarz yürütme ve yargı

kuvvetlerinin birbirlerinden ayrılması AKP'nin işini bozar. İslamcı bir avukat, 17 Mayıs 2007 tarihinde, AKP'nin islami örtünmeye dair yasasının mahkemece reddedilmesine sinirlenerek Yargıtay'a baskın yapmış ve hakimlerden birine ateş açarak ölümüne sebep olduğunda tansiyonlar bir anda yükselmişti. Erdoğan, vefat eden hakimin cenaze törenine katılmadı.

Asker Müdahale Edecek mi?

Türk askeri, çok partili sisteme geçildiğinden bu yana 1960 ve 1980'de askeri darbe gerçekleştirmiş, ve 1971 ve 1997 senelerinde de Hükümetler'i istifaya zorlamıştır. Yeni bir olası askeri müdahaleye dair spekülasyonlar bulunmakla birlikte, bunun olabilmesi için geçerli bir mazeret bulunmamaktadır.

Erdoğan'ın Cumhurbaşkanlığı için askeri bir müdahale gerçekleştirilmeyecektir. Asker, Türk laikliğini tehdit eden durumun karşısında yalnız değil. Bir çok kuruluş, sistemi olduğundan çok uzak bir noktaya getirerek risk aldığı konusunda Başbakan'a bildiride bulundu. Örneğin 23 Ağustos 2005 tarihinde Milli Güvenlik Kurulu (MGK) faaliyetlerinin anayasa dışı olduğu için riske edildiği konusunda AKP'yi uyardı [56] MGK esasında askeri bir kurul iken şimdi başkanı ve çoğunluğu sivillerden oluşuyor.

Sezer, Erdoğan'ı en azından iki kez hukukun sınırlarının dışına çıkmaması konusunda uyardı. [57] Asker de bu uyarının altını çizdi. 2 Ekim 2006'da, Türk Silahlı Kuvvetleri Komutanı Orgeneral Yaşar Büyükanıt, Akademide yaptığı konuşmada, asker adaylarını büyüyen Radikal İslam konusunda uyardı ve "Buna karşı her tür önlem alınacaktır." dedi. [58] Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucusu ve ilk Cumhurbaşkanı olan Mustafa Kemal Atatürk'ün ölümünün altmışdokuzuncu yılı anma töreninde de aynı uyarıları tekrarladı. [59]

Erdoğan uyarıları kulak ardı ederse ne olur? Caddelerde tanklar dolaşmayacak; bundan ziyade politik ve yasal davalar çoğunlukta olacak. Erdoğan'ın karşı karşıya kaldığı rüşvet ithamları Cumhurbaşkanlığı'na yükselmesini engelleyebilir. Rüşvet dosyaları AKP içerisindeki çelişkilerini daha kötü bir hale getirecek ve Cumhurbaşkanlığı'na uygunluğu konusunda yasal soruları gündeme taşıyacaktır. Bir örnek var: Anavatan Partisi eski Başkanı Mesut Yılmaz 2000 senesinde Cumhurbaşkanı olmayı çok arzuladı. Zamanlamasında bir sorun olmadığı halde, yandaşlarından birinin içinde bulunduğu mali krize, uygun olmayan bir şekilde müdahalede bulunduğu iddiaları adaylıktan vazgeçmesine sebep oldu.

CHP Erdoğan'a, Cumhurbaşkanlığı için uzlaştırıcı bir aday sunmayı önerdi. Başbakan buna yanaşmazsa ki öyle görünüyor; CHP Lideri Baykal Erdoğan'ın adaylığını konu olmaktan çıkarmak için partisinin 153 vekili ile birlikte toplu istifada bulunacaklardır. Parlamento her istifayı onaylamak durumundadır. Bu Anayasal bir krizi hızlandıracak, AKP ya kabul etmeyi reddedecek ya da meclisin günlük işleyişi için yeterli meclis çoğunluğunu sağlamaya çalışacaktır. Parlamento'nun tüm istifaları onaylamak zorunda olması nedeniyle AKP'nin istifaları kabul etmemesi durumunda günlük işler için gerekli çoğunluk açısından anayasal bir krize temel teşkil edebilecektir. Bu şartlar altında, karşı karşıya kalacağı sivil baskı – ve bunun ciddi boyutlarda sokaklara taşınması tehdidi- Erdoğan'ı erken seçime gitmeye zorlayabilir.

Böyle bir yolu seçmek Baykal için tereddüt verici çünkü CHP milletvekilleri bu yolu tercih etmek istemeyebilir. Gerçekte, kararlı bir liderlik ruhu CHP'yi popülerite açısından ön plana çıkartıp Baykal'ı gelecekte Cumhurbaşkanlığı'na aday bir pozisyona taşıyabileceği halde resmi yan gelir kalemleri de cezbedici.

Erdoğan'ın inadı krizi daha ciddi boyutlara getirecek olursa iki olası senaryo ortaya çıkabilecektir: Birincisi; AKP'nin popüleritesi kan kaybeder; aynen önceden Erdoğan'ın yaptığı gibi Gül, Tüzmen veya AKP'nin diğer bir öne çıkmış kişisi yeni bir parti

grubu oluşturabilir. Çok kısa bir sürede en az yüz milletvekilinden oluşan bir blok meydana getirebilir ve belki de başbakanlığa oyanayabilirler. İkinci olarak; süregelen politik açmaz, partiyi *Refah* ya da *Fazilet*'te olduğu gibi yasal bir sürecin içerisine sürükleyebilir.

AKP'nin Türk Seçim Kanunu'na aykırı hareket ettiği konusunda bir soru işareti bulunmamaktadır. 2005 yılının haziran ayında Yargıtay Başsavcısı Nuri Ok, AKP içtüzüğünde Türk Kanunu'na aykırı olan sekiz madde belirtti. Kendi siyasi parti çatısı altında Erdoğan'ın bir diktatöre yakın olan yönetimini eleştirdi. [60]

Buna ilaveten AKP Siyasi partiler Yasası'nı da çiğnemektedir. Bu yasa Siyasi partileri, Atatürk'ün temel reformlarını, Türkiye'nin laik kimliğini değiştirmeye çalışmaktan veya halk arasında dini sömürü aracı olarak kullanmaktan meneder. [61] Burada, hem Erdoğan'ın hem de Arınc'ın yapmış olduğu konuşmalar, AKP'nin fesih için gerekli zemini hazırlamıştır. [62] Bu zemin erken seçim sürecini hızlandırabilecektir.

Washington Ne yapmalıdır?

Türkler, siyasi yelpaze içerisinde yaklaşan krizi daha uzaktayken farkedebiliyorlar. Bu bozuk Parlamento Erdoğan'ın Cumhurbaşkanlığı'nı onaylamak olursa, sokaklarda gösteriler ve şiddet içerikli protestolar olacaktır. Türkiye'de yetkililer AKP'nin laikliğe olan saldırıları konusunda endişe taşımaktadırlar.

Bu tip senaryolar Washington için ne anlama gelmektedir? Türk demokrasisi anlaşılabilir bir hal alır ancak sistem işler. Türkiye laik bir devlettir ve Erdoğan'ın hedeflerine karşı, karşı harekette bulunacaktır. Amerikalı yetkililer sabırlı olmalı ve AKP, Başbakanı ya da hedefleri ile ilgili destekte bulunmamalıdır. Bütün diplomatlar istikrarı sever. Amerika'nın çıkarları, herhangi bir siyasi liderden ziyade Türkiye'nin güçlü bir demokrasi ve laik sisteminde kök bulmalıdır. Washington Türk laikliğinin otoritesini

baltalamamalı veya karşı karşıya kaldığı tehlikeleri hafifsememelidir.

Burada, buna rağmen Dışişleri Bakanlığı'nın gidişatı yanlış. Sezer ve Büyükanıt Erdoğan'a uyarılarda bulunduktan sonra Amerika'nın Türkiye Büyükelçisi Ross Wilson, laikliğin ortadan kaldırılması ile ilgili endişeleri unutarak sözlerinin arasında Başbakan'ı savunmuş ve kendini bir anda bu tartışmanın içinde bulmuştur. [63] Dürüst olmak gerekirse, Wilson üstlerinin yaklaşımını yansıtıyor. 14 Aralık 2005 tarihinde Erdoğan yasal ve eğitim sistemlerinin içerisini boşaltmak istediğinde, Dışişleri Bakanlığı Avrupa ve Avrasya İşleri Müsteşarı Daniel Fried AKP'yi "Bir çeşit Hristiyan Demokrat Partisi'nin Müslüman versiyonu" şeklinde tarif etti. [64] Ama değil. Erdoğan'ın şakayla karışık bir şekilde söylediği gibi "Demokrasi tramvay gibidir. Varmak istediğiniz noktaya gelene kadar devam edersiniz ve sonra tramvaydan inersiniz." [65] Cumhurbaşkanlığı seçimleri yaklaştıkça Erdoğan da varmak istediği noktaya yaklaşıyor. Olası bir Anayasal kriz karşısında esnek bir demokrasi işleyecektir. Washington; kısa vadede istikrarsızlık demek olsa bile, bu demokrasinin yolunda devam etmesine izin vermelidir.

Michael Rubin (mrubin@aei.org) AEI'de kadrolu araştırmacıdır.

AEI araştırmacı asistanları Jeffrey Azarva ve editor asistanı Nicole Passan Bu Orta-Doğu'ya Genel Bakış isimli yazının düzenlenmesinde ve ortaya çıkmasında Bay Michael Rubin'le birlikte çalışmışlardır.

Notes

1. Zeyno Baran, "The Coming Coup d'Etat?" *Newsweek*, international edition, December 4, 2006, available at www.msnbc.msn.com/id/15894450/site/newsweek/.
2. Cited in "Does Prime Minister Erdoğan Accept Turkish Secularism?" *Middle East Quarterly* 14, no. 2 (Spring 2007): 89–90.
3. European Court of Human Rights, *Refah Partisi (Parti de la prospérité) et autres c. Turquie*, no. 41340/98, 41342/98, 41343/98, and 41344/98 (sect. 3), July 31, 2001.
4. See Ali Çarkoğlu, "Turkey's November 2002 Elections: A New Beginning?" *Middle East Review of International Affairs* 6, no. 4 (December 2002), available at <http://meria.idc.ac.il/journal/2002/issue4/jv6n4a4.html#Ali%20Carkoglu>.
5. Election Result Announcement, NTV Television (Istanbul), March 29, 2004.
6. "TUSAID Defends Itself against PM's Criticism," NTV/MSNBC, December 23, 2005, available at www.ntv.com.tr/news/355117.asp; and "Leading Businessman Warns against Current Account Deficit," NTV/MSNBC, April 10, 2006, available at www.ntvmsnbc.com/news/368624.asp.
7. "UAE Prince Nahyan Plans to Invest in Turkish Firms," *Turkish Daily News*, November 8, 2005.
8. "Trade between Saudi Arabia and Turkey Will Double, Says Ambassador," *Turkish Daily News*, October 10, 2006. See also "Arap sermayesi Türkiye yolunda" [Arab Capital on the Way to Turkey], *Milliyet*, July 14, 2005, available at www.milliyet.com.tr/2005/07/14/ekonomi/aeko.html.
9. Ilhan Kesici, in discussion with the author, Istanbul, July 21, 2004. See also Yusuf Kanli, "And Green Capital Is under Scrutiny," *Turkish Daily News*, March 31, 2005.
10. Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası [Central Bank of the Republic of Turkey], "Balance of Payments—Monthly Analytic Presentation (January 2005–November 2006)," table 1, available at www.tcmb.gov.tr/odemedenge/table1.pdf.
11. Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası, "Balance of Payments—Yearly Analytic Presentation (1975–2005)," table 3, available at www.tcmb.gov.tr/odemedenge/table3.pdf.
12. International Monetary Fund, "World Economic Outlook Database," *World Economic Outlook Database*, September 2006 (Washington, DC: 2006), available through www.imf.org/external/pubs/ft/weo/2006/02/data/index.aspx.
13. Scott McDonald, Yontem Sonmez, and Jonathan Perraton, "Labour Migration and Remittances: Some Implications of Turkish 'Guest Workers' in Germany" (paper prepared for the Ninth Global Economic Analysis Conference, Addis Ababa, Ethiopia, June 2006), 10, available at <https://www.gtap.agecon.purdue.edu/resources/download/2604.pdf>; World Bank, "Turkey Data Profile," *World Development Indicators Database* (Washington, DC: April 2006), available at <http://devdata.worldbank.org/external/CPPProfile.asp?PTYPE=CP&CCODE=TUR>; and "Capital Market Watchdog Warns Investors against Kombasan," *Turkish Daily News*, October 27, 2000.
14. Ilhan Kesici, in discussion with the author.
15. "Report: Turkey's Leaders to Tighten Squeeze on Islamic Businesses," Associated Press, March 31, 2001.
16. "Mumcu: Leave Central Bank Alone," *Turkish Daily News*, June 15, 2006.
17. Ahmet Erhan Çelik, "TMSF Başkanı Ahmet Ertürk komando kampında imamdı" [Savings Deposit Insurance Fund Chairman Ahmet Ertürk Was Serving as "Imam" in a Commando Camp], *Milliyet*, August 1, 2005, available at www.milliyet.com.tr/2005/08/01/ekonomi/aeko.html.
18. Mehmet Ali Birand, "Was It Worth All This Trouble?" *Turkish Daily News*, April 20, 2006.
19. "Çoskun: There Is No Danger in Financing of Current Account Deficit," *Turkish Daily News*, August 25, 2005.
20. Selcuk Gokoluk, "Turkish C/A Deficit Merits Concern, Says Analysts," *Turkish Daily News*, November 18, 2005.
21. "Turkey's Current Account Deficit Rises," NTV/MSNBC, January 12, 2007, available at www.ntv.com.tr/news/396778.asp.
22. "Baykal Accuses Gov't of Bankrupting Turkey," *Turkish Daily News*, May 10, 2006.
23. Hande Culpan, "Are the New Winners in Turkey Really Islamists?" *Agence France Presse*, November 6, 2002.
24. David L. Phillips, "Turkey's Dreams of Accession," *Foreign Affairs* 83, no. 5 (September/October 2004), available at www.foreignaffairs.org/20040901faessay83508/david-l-phillips/turkey-s-dreams-of-accession.html.
25. "PM's Headscarf Criticism Draws Anger," *Turkish Daily News*, November 15, 2005.
26. "Reference to Secularism Taken out from Document for EU," *Turkish Daily News*, June 1, 2006.
27. "University Doors Opened to Imam-Hatip Graduates," *Turkish Daily News*, December 15, 2006.
28. "CHP Asks the Gov't about Koran Courses," *Turkish Daily News*, October 24, 2005.
29. "Baykal: 'Laik düzene saldırı'" [Baykal: "Attack to the Secular System"], *Sabah*, May 27, 2005; and "Laiklikten uzaklaşıldı" [Go Away from Laicism], *Milliyet*, June 3, 2005.
30. "4,950 Full-Time Koran Courses in Turkey," *Turkish Daily News*, November 1, 2006. There were 58,500 part-time Koran schools as of October 2006. See also General Directorate of Religious Affairs, "Annual Statistics," news release, 1995.
31. "Vetoed University Law Passed Again," *Turkish Daily News*, March 2, 2006.

32. "Elected Members of the Supreme Council of Judges: The Executive Power Is Willing to Influence the Judicial Power," *Milliyet*, June 6, 2005.
33. U.S. State Department, Bureau of Democracy, Human Rights, and Labor, "Turkey," *International Religious Freedom Report 2005* (Washington, DC: November 8, 2005), available at www.state.gov/g/drl/rls/irf/2005/51586.htm.
34. "Top Prosecutor Calls for a Change of Mentality in Politics," *Turkish Daily News*, July 10, 2006.
35. For example, see Tenth Division of the Council of State, June 21, 2004, file no. 2004/7935, decision no. 2004/5575K.
36. "Üsküdar Insists on 'Alcohol Zones,'" *Turkish Daily News*, December 16, 2005.
37. "Sect Separation," *Cumhuriyet*, October 9, 2005.
38. "Tartışılan testte kızdıran sorular" [Debated Exam's Infuriating Questions], *Sabah*, October 6, 2006, available at www.sabah.com.tr/2006/10/06/gnd104.html.
39. "Erdoğan Fails to Declare His Assets," *Turkish Daily News*, February 1, 2006.
40. "Erdoğan Declares Assets," *Turkish Daily News*, February 8, 2006.
41. "Erdoğan'a ikinci şok" [Second Shock to Erdoğan], *Sabah*, July 9, 1998; "DSP tezgaha el koydu" [DSP Stops the Deal], *Sabah*, November 20, 2000; "Başbakanı mahkemeye gönderen başarılı polis şefini görevinden attılar!" [Police Chief Who Sent the Prime Minister to Court Is Fired], *Sabah*, September 23, 2003; "Erdoğan-Baykal atışması" [Erdoğan-Baykal Quarrel], *Sabah*, December 6, 2003; "Başbakan olmadan bağış kabul ediyor!" [He Accepts Donations before Becoming Prime Minister], *Sabah*, August 27, 2002; and Robert Ellis, "Turkish Swings and Roundabouts," *Turkish Daily News*, July 19, 2006.
42. Yusuf Kanli, "A Courageous Voice in AKP," *Turkish Daily News*, February 28, 2006.
43. "Çömez Calls on Unakitan to Resign," *Turkish Daily News*, February 28, 2006.
44. "Grumbling within AKP Getting Louder," *Turkish Daily News*, March 1, 2006.
45. "Press Scanner: Tayyip and al-Qadi's Partner," *Turkish Daily News*, October 27, 2001; Çiğdem Toker, "Maliye'den Ladin'in finansörüne vergide 4.6 trilyonluk kıyak" [4.6 Trillion Turkish Lira Favor to Ladin's Financier in the Ministry of Finance], *Hürriyet*, June 23, 2004; U.S. Department of the Treasury, "Bulletin from the Office of Foreign Assets Control," news release, October 12, 2001, available at www.occ.treas.gov/ftp/alert/2001-13a.txt; and U.N. Security Council Committee Established Pursuant to Resolution 1267 (1999), "Press Release, AFG/169, SC7222," news release, November 26, 2001.
46. Ateş Yalazan, "Bush yanlısı yzara dava" [Lawsuit against the Pro-Bush Writer], *Hürriyet*, February 27, 2005.
47. Nedim şener, "Zapsu için şok rapor" [Shocking Report for Cunezd Zapsu], *Milliyet*, June 23, 2006.
48. "Erdoğan: Davutoğlu, Şam'da Hamas lideri Melaş'le görüştü" [Erdoğan: Davutoğlu Met with Hamas Leader Mishaal in Syria], *Vatan*, July 12, 2006.
49. "Al-Qadi Assets Remain Frozen for Now," *Turkish Daily News*, October 13, 2006.
50. Utku Çakırözer, "İslami hareketlerin hamisiyle görüştü" [He Met with the Protector of the Islamic Movements], *Milliyet*, March 31, 2006; and Yusuf Kanli, "Eligibility or Ideology," *Turkish Daily News*, April 2, 2006.
51. "Poll: AKP Loses Support but Still Most Popular," *Turkish Daily News*, June 9, 2006.
52. "Erdoğan: Next President Will Be from Current Parliament," *Turkish Daily News*, November 9, 2006; and "Erdoğan Hints at Intention to Run for Çankaya at Congress," *Turkish Daily News*, November 13, 2006.
53. "Son anket 'çıkma' dedi" [Last Poll Says "Don't Go" (to Çankaya)], *Akşam*, January 10, 2007.
54. Yusuf Kanli, "Çankaya War," *Turkish Daily News*, December 15, 2006.
55. Interview with a retired Turkish diplomat, Istanbul, November 30, 2006.
56. "Opposition Says MGK Warned the Government," *Turkish Daily News*, August 25, 2005.
57. "Sezer, Government Caught Up in Secularism Dispute," *Turkish Daily News*, April 14, 2006.
58. "Military Joins in Criticism of Government Policies," *Turkish Daily News*, October 3, 2006.
59. "Secular System under Threat, Büyükanıt Warns," *Turkish Daily News*, November 10, 2006.
60. "Top Prosecutor Asks for Censure of Ruling Party," *Turkish Daily News*, December 1, 2005.
61. *Political Parties Law*, Law 2820, April 22, 1983, §3:84–87.
62. "Erdoğan: Religion Is the Cement That Unites Us," *Turkish Daily News*, December 12, 2005.
63. "Tan Politely Warns Wilson Not to Comment on Domestic Issues," *Turkish Daily News*, October 7, 2006.
64. Daniel Fried, "Putting Transatlantic Power to Work for Freedom" (presentation, AEI, Washington, DC, December 14, 2005), available at www.aei.org/event1217/.
65. Quoted in "Moment of Truth for the EU and Turkey," *Turkish Daily News*, November 10, 2006.